

Folkeskolens planlagte undervisningstimal – perioden 2009-2011

Af Mathilde Molsgaard og Line Steinmejer Nikolajsen

Skolerne planlægger med flere timer end minimumstimetallet

Samlet set planlægger skolerne med flere timer til eleverne, end de er forpligtet til. Eleverne skulle i perioden 2009-2011 fra 1.-9. klasse som minimum have 6.960 timer. Skolerne planlagde dog i gennemsnit at give eleverne 7.533 timer, altså 573 timer mere end påkrævet.

Timetallet i de enkelte fag/fagblokke giver fortsat problemer

Selv om skolerne i gennemsnit planlægger med flere timer, end de er forpligtet til, betyder det ikke, at alle skoler planlægger med nok timer i forhold til minimumstimetallet i samtlige fag/fagblokke. I perioden 2009-2011 planlagde 16,7 % af skolerne med for få timer i et/en eller flere fag/fagblokke. Dette er dog en mindre andel end i de to tidligere perioder, hvor 23 % af skolerne havde planlagt med for få timer i en eller flere fagblokke.

Færre elever får ikke minimumstimetallet i fag/fagblokke

I seneste periode (2009-2011) er der for en større andel elever planlagt med et timetal, der overholder reglerne om minimumstimetallene i et eller flere fag/fagblokke end i perioderne 2007-2009 og 2008-2010. Samlet for 1.-9. klasse er andelen, der ikke modtog minimumstimetallene, faldet fra 10,4 % i perioden 2007-2009 til 7,4 % i perioden 2009-2011.

Det er specielt de ældste elever, der ikke får nok timer – i seneste opgjorte periode hhv. 9,4 % af eleverne i 4.-6. klasse og 9,3 % af eleverne i 7.-9. klasse. I 1.-3. klasse var det kun 3,7 % af eleverne, der ikke fik tilstrækkeligt timer.

Generelt om minimumstimetal

Skolerne indberetter de planlagte timetal hvert år. Opgørelsestidspunktet er den 5. september. Reglerne for overholdelse af minimumstimetal gælder alene for folkeskoler. Minimumstimetallene beregnes for en tre-årig periode, sådan at den samme klasse følges i tre år, eksempelvis i 1., 2. og 3. klasse.

Perioden 2009-2011 dækker konkret skoleårene 2009/2010, 2010/2011 og 2011/2012. Opgørelserne i dette notat er opgjort pr. 21. marts 2012 og er baseret på de planlagte timetal, som skolerne validerede i januar/februar 2012. Timetallene for perioderne 2007-2009 og 2008-2010 kan på grund af skolernes efterfølgende korrektioner afvige fra tidligere offentliggørelser. Desuden er der anvendt en anden beregningsmetode i dette notat, idet der i beregningen af minimumstimetallene alene indgår timer i fag, der er obligatoriske på de forskellige klassetrin, jf. § 16, stk. 1, og § 5, stk. 2-5, i Lov om folkeskolen.

Notatet omhandler alene planlagte undervisningstimetal. Opgørelserne viser således ikke nødvendigvis det faktiske antal timer, eleverne modtager.

Fagblokkene omfatter a) humanistiske fag (dansk, engelsk, tysk/fransk, historie, kristendomskundskab og samfundsfag), b) naturfag (matematik, natur/teknik, geografi, biologi og fysik/kemi) og c) praktisk/musiske fag (idræt, musik, billedkunst, håndarbejde/sløjd/hjemkundskab, valgfag).

Skolernes gennemsnitlige planlagte timetal

Det gennemsnitlige planlagte timetal for folkeskolens 1.-9. klasse har igennem de sidste mange år været stigende, men er i perioden 2009-2011 faldet en anelse i forhold til tidligere perioder. I 2007-2009¹ planlagde skolerne i gennemsnit med 7.561 undervisningstimer og i 2008-2010² med 7.564 undervisningstimer, mens skolerne i den seneste periode 2009-2011 planlagde med 7.533 undervisningstimer³.

For alle perioder gælder, at skolerne i gennemsnit har planlagt med flere timer, end de er forpligtet til. I 2007-2009, hvor minimumstimetallet var 6.900, planlagde skolerne gennemsnitligt med 661 timer ekstra. I 2008-2010, hvor minimumstimetallet var 6.960, planlagde skolerne med gennemsnitligt 604 ekstra timer, og i 2009-2011 planlagde skolerne med 573 undervisningstimer ekstra.

¹ Perioden 2007-2009 dækker konkret over skoleårene 2007/2008, 2008/2009 og 2009/2010.

² Perioden 2008-2010 dækker konkret over skoleårene 2008/2009, 2009/2010 og 2010/2011.

³ I beregningen af minimumstimetal indgår kun timer i fag, som er obligatoriske på de pågældende klassetrin. Derudover tæller kristendomskundskab kun med i enten 7. eller 8. klasse, afhængigt af hvilket år konfirmationsforberedelsen finder sted. Ved tidligere års notater indgik alle fag, uanset om de var obligatoriske eller ej, hvilket betyder at de samlede timetal i tidligere notater har ligget en smule højere.

Tabel 1 Skolernes gennemsnitlige planlagte undervisningstimal i 1.-9. klasse

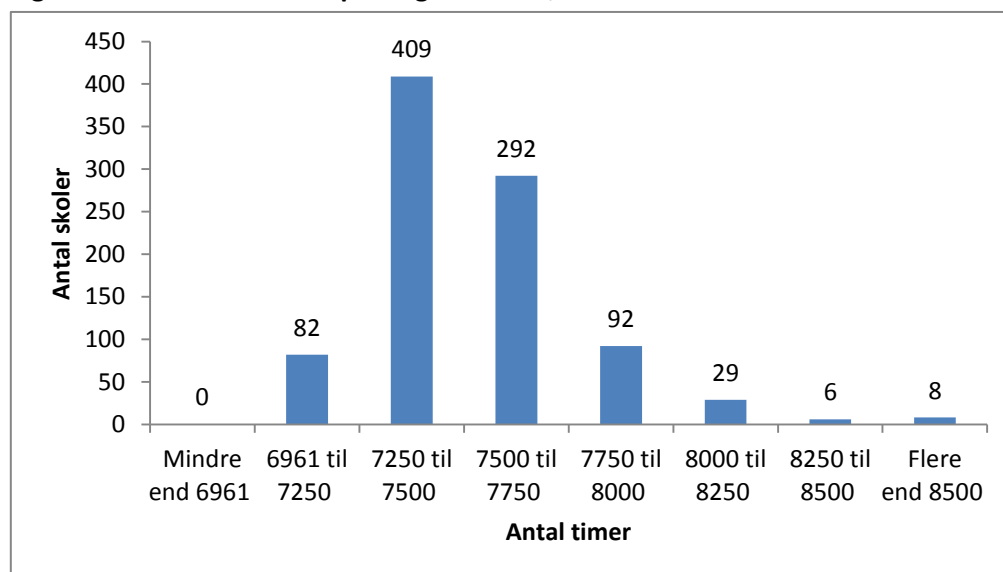
	2004-2006	2005-2007	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011
Planlagt timetal	7.616	7.612	7.637	7.561	7.564	7.533
Samlet minimumstimal	6.810	6.810	6.900	6.900	6.960	6.960
Forskel	806	802	737	661	604	573

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

Note: I beregningen af minimumstimalene siden perioden 2007-2009 indgår kun timer i fag, der er obligatoriske på de pågældende klassetrin. I beregningen af tidligere perioder indgår alle fag i de pågældende fagblokke. Det betyder, at det gennemsnitlige timetal siden 2007-2009 er lidt lavere end de foregående perioder.

Figur 1 viser fordelingen af skolernes samlede planlagte timetal i perioden 2009-2011 opdelt i forskellige intervaller. Det ses, at ingen skoler samlet set planlægger med færre timer end minimumstimallet på 6.960 timer. Derudover ses det, at 76 procent af skolerne planlægger med et samlet timetal på mellem 7.250 og 7.750 timer.

Figur 1 Skolernes samlede planlagte timetal, 2009-2011

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

Note: Figuren indeholder kun skoler, der har klasser på 1. til 9. klassetrin

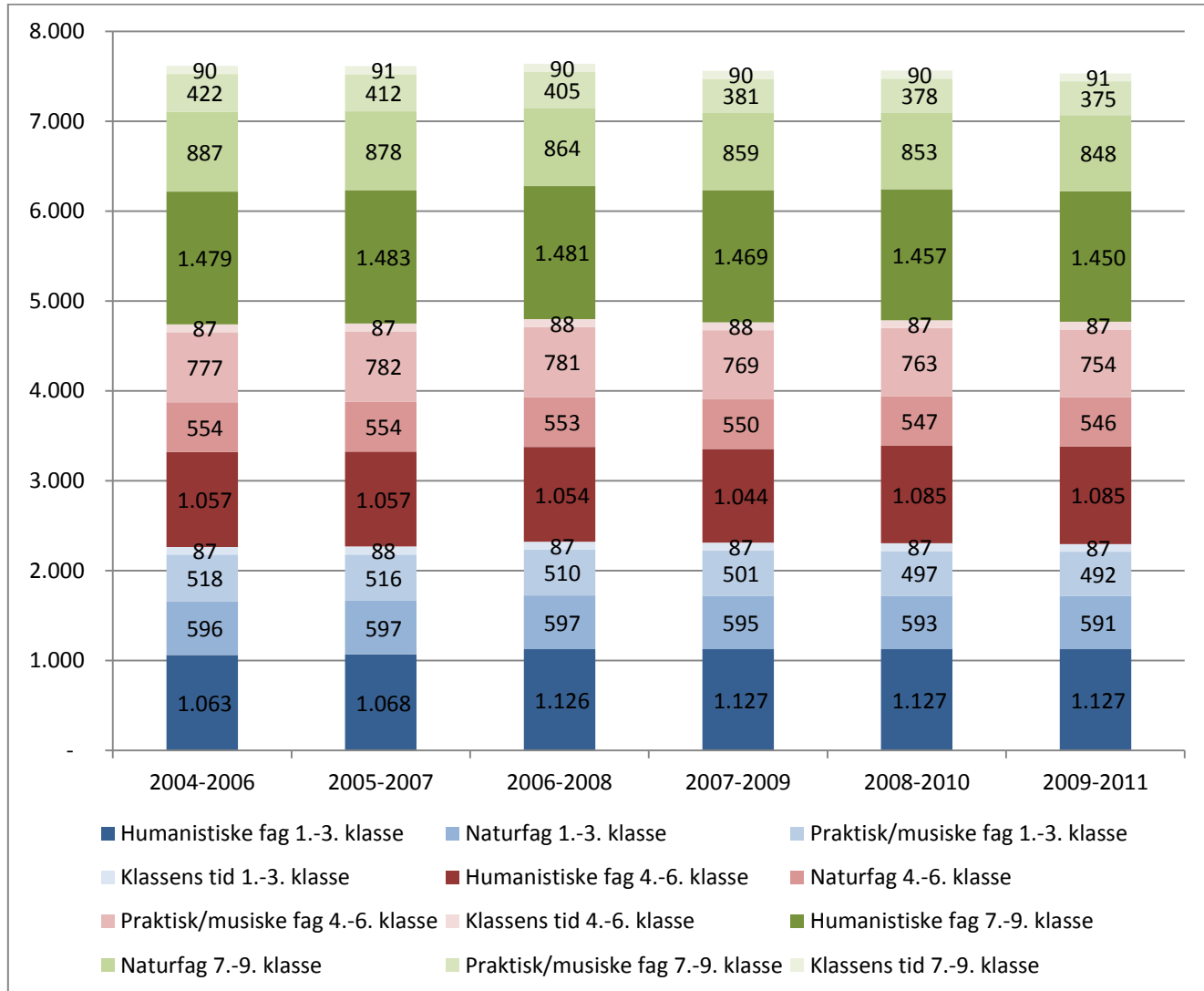
Ved en fordeling af det gennemsnitlige planlagte undervisningstimal på de enkelte fagblokke viser det sig, at skolerne i gennemsnit har planlagt med et højere timetal end minimumstimallet i alle fagblokke og på alle klassetrin, jf. Figur 2⁴.

I perioden 2009-2011 har skolerne især planlagt med et relativt højt antal timer i forhold til minimumstimalene i den humanistiske fagblok 7.-9. klasse og i 4.-6 klasse samt i den praktisk/musiske fagblok for 4.-6. klasse og 1.-3. klasse.

⁴ Dette gælder for samtlige perioder tilbage til 2003-2005 (ses ikke af Figur 2).

Procentvis er det især i klassens tid i 1.-3. klasse og 4.-6. klasse, at der er planlagt med en betydeligt større andel timer end minimumstimetallet.

Figur 2 Skolernes gennemsnitlige planlagte undervisningstimal i 1.-9. klasse

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

Note: Der har været ændringer i minimumstimetallene i løbet af årene.

I beregningen af minimumstimetallene siden perioden 2007-2009 indgår kun timer i fag, der er obligatoriske på de pågældende klassetrin. I beregningen af tidligere perioder indgår alle fag i de pågældende fagblokke. Det betyder, at det gennemsnitlige timetal siden 2007-2009 er lidt lavere end de foregående perioder.

Overholdelse af reglerne om minimumstimal på skoleniveau

Selvom skolerne gennemsnitligt set har planlagt med flere timer, end de er forpligtet til, betyder det ikke, at de planlagte timetal på *alle skoler* lever op til minimumstimetallene i *samtlig fag/fagblokke*. Det er fx muligt for en skole at planlægge med flere timer end minimumstimetallet i de praktisk/musiske fag, men med for få timer i de humanistiske fag.

I perioden 2009-2011 har 16,7 % af skolerne i et eller flere fag på et eller flere klassetrin ikke planlagt med nok timer i forhold til minimumstimetallene, jf. Tabel 2.

I forhold til perioderne 2007-2009 og 2008-2010 er der dog sket et fald i andelen af skoler, der har planlagt med for få timer – i begge disse perioder var det ca. 23 % af skolerne, der ikke overholdt minimumstimetallene i et eller flere fag/fagblokke.

Disse skoler fordeler sig på en stor andel af landets 98 kommuner og Christiansø. I den seneste periode (2009-2011) drejer det sig om 68 kommuner, mens det i 2007-2009 var 80 kommuner og i 2008-2010 var 74 kommuner.

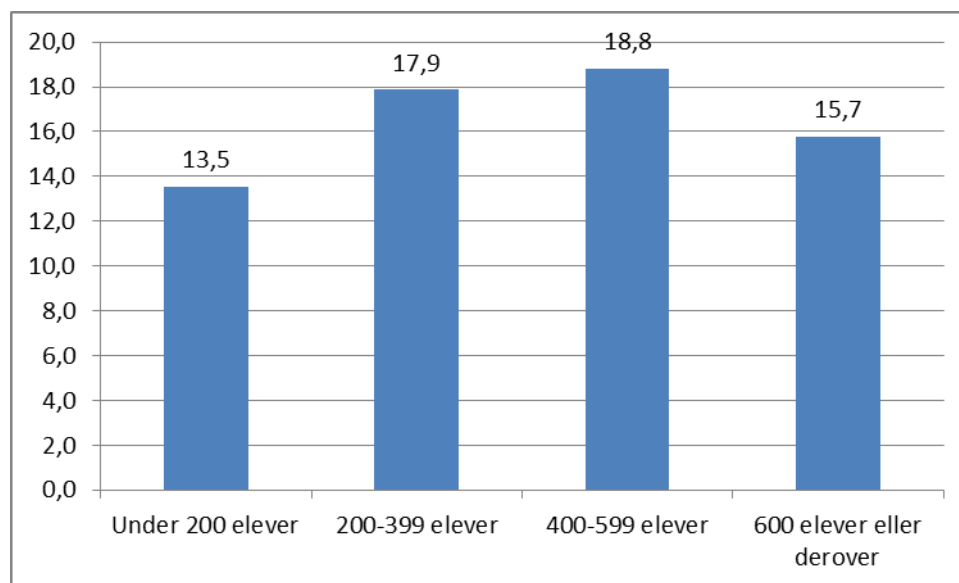
Tabel 2 Skoler og kommuner der ikke har overholdt minimumstimetallene i et eller flere fag på et eller flere klassetrin

	2007-2009	2008-2010	2009-2011
Antal skoler	338	336	218
Andel skoler	23,0 %	23,2 %	16,7 %
Antal kommuner	80	74	68
Andel kommuner	80,8 %	74,7 %	68,7 %

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

13,5 % af de mindste skoler og 15,7 % af de største skoler har planlagt med for få timer i et eller flere fag, mens det gælder for 17,9 % af skolerne med 200-399 elever og for 18,8 % af skolerne med 400-599 elever, jf. Figur 3.

Figur 3 Andel skoler, hvor elever i 1.-9. klasse ikke forventes at modtage minimumstimetallet i et eller flere fag/fagblokke, fordelt på skolestørrelse, 2009-2011, pct.

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

Overholdelse af reglerne om minimumstimetotal på elevniveau

I dette afsnit vurderes skolernes overholdelse af reglerne om minimumstimetotal i forhold til det berørte antal elever. Der tages dermed højde for skolernes størrelse i beregningen, sådan at skolerne i beregningen indgår med en vægt, der svarer til deres størrelse.

I perioden 2009-2011 modtager 7,4 % af eleverne i 1.-9. klasse *ikke* minimumstimetallene i et eller flere fag/fagblokke, jf. tabel 3.

Ved sidste års opgørelse var der en markant stigning i andelen af elever, der ikke forventedes at modtage minimumstimetallet i 4.-6. klasse, hvilket i høj grad skyldtes en mangelfuld implementering af kravet om minimumstimetotal i historie for 4.-6. klassetrin fra og med skoleåret 2010/11. Der var i perioderne 2006-2008 og 2007-2009 tilsvarende problemer med indfasningen af flere timer i dansk i 1.-3. klasse. Tallene for den seneste periode (2009-2011) viser dog, at disse problemer efterhånden er ved at være løst på de fleste skoler.

Andelen af elever på 1.-3. klassetrin, der ikke modtager minimumstimetallet i dansk er 0,4 %, mens der er 6,1 % af eleverne på 4.-6. klassetrin, der ikke modtager minimumstimetallet i historie.

Tabel 3 Andel elever der forventes ikke at modtage minimumstimetallene i et eller flere fag/fagblokke, pct.

Periode	1.-3. klasse	4.-6. klasse	7.-9. klasse	Samlet 1.-9. klasse
2007-2009	9,9	7,0	14,4	10,4
2008-2010	4,2	14,1	15,4	11,2
2009-2011	3,7	9,4	9,3	7,4

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse. Elevantallene stammer fra Danmarks Statistik

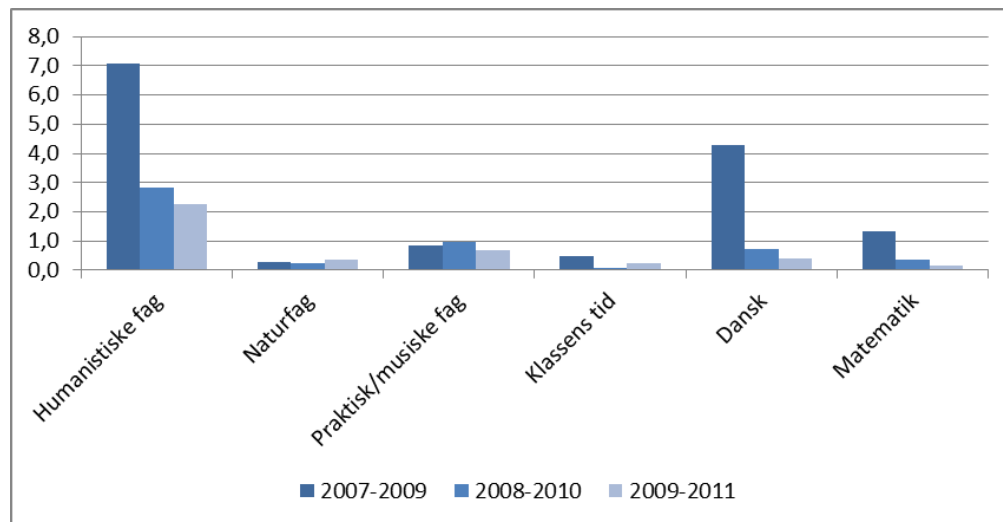
Figur 4, Figur 5 og Figur 6 viser andelen af elever, der ikke modtager minimumstimetallet i de enkelte fag/fagblokke i perioderne 2007-2009, 2008-2010 og 2009-2011 for hhv. 1.-3. klasse, 4.-6. klasse og 7.-9. klasse.

Med undtagelse af faget dansk og dermed den humanistiske fagblok i perioden 2007-2009 modtager langt hovedparten af eleverne på 1.-3. klassetrin mindst minimumstimetallet i de enkelte fag/fagblokke (Figur 4).

For de resterende fag og fagblokke på 1.-3. klassetrin er andelen af elever, der ikke modtager minimumstimetallet, under 2 %.

Der ses generelt en tendens til, at andelen af elever, der ikke modtager minimumstimetallet, er faldende over tid.

Figur 4 Andel elever i 1.-3. klasse der forventes ikke at modtage minimumstallet, pct.

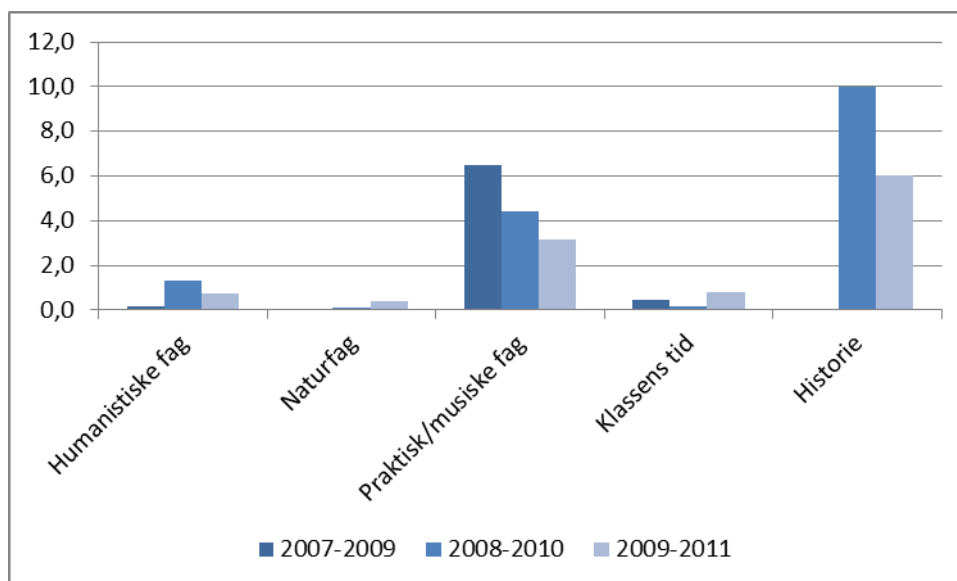

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

I 4.-6. klasse er det primært i den praktisk/musiske fagblok, at der er en vis andel af eleverne (3,1 %), der ikke modtager minimumstimetallene, jf. Figur 5. Ca. 40 procent af disse elever modtager dog timer i billedkunst og valgfag på klassetrin, hvor fagene ikke er obligatoriske og dermed ikke indgår i beregningen. Men det betyder dog, eleverne modtager flere undervisningstimer end minimumstimerne antyder.

Derudover er der som nævnt stadig problemer med, at en forholdsvis stor andel af eleverne (6 %) ikke får et tilstrækkeligt antal historietimer. Ser man på hele den humanistiske fagblok under ét, er det dog kun 0,7 % af eleverne, der får for få timer, så det betyder altså, at der for de fleste elevers vedkommende planlægges med nok timer i hele den humanistiske blok, men blot ikke tilstrækkeligt timer i historie, som der er indført et særskilt minimumstimetal for.

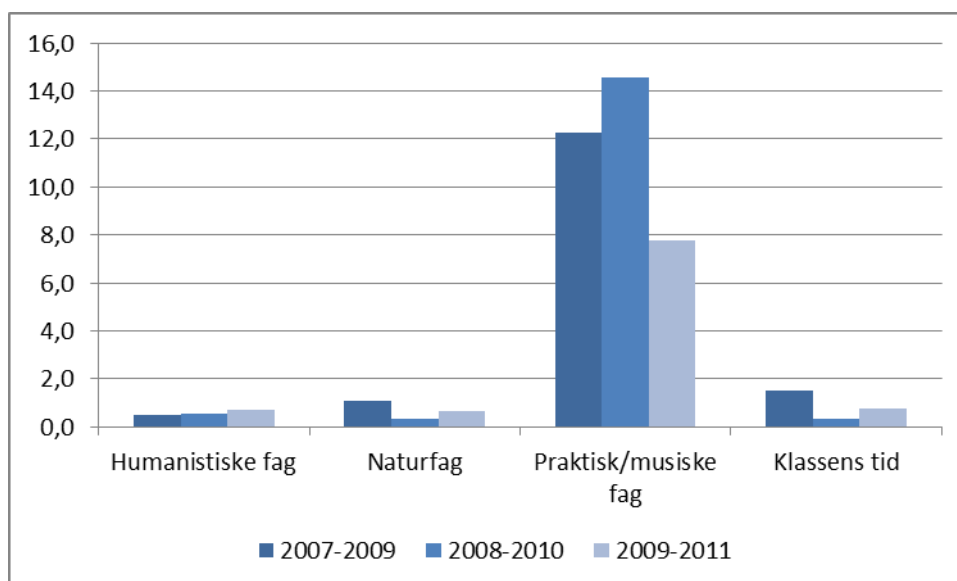
Figur 5 Andel elever i 4.-6. klasse der forventes ikke at modtage minimumstallet, pct.

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

I 7.-9. klasse er der især i den praktisk/musiske fagblok problemer med overholdelsen af minimumstallet, selvom andelen dog er faldet fra 14,6 % i 2008-2010 til 7,8 % i 2009-2011 (Figur 6). Godt halvdelen af disse elever (54 procent) modtager dog undervisning i øvrige fag i den praktisk/musiske fagblok på klassetrin, hvor fagene ikke er obligatoriske. Det betyder, at timerne ikke indgår i beregningen, men eleverne modtager dermed mere undervisning end, hvad minimumstallet antyder.

Figur 6 Andel elever i 7.-9. klasse der forventes ikke at modtage minimumstallet, pct.

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

I bilaget til dette notat findes opgørelser af fordelingen af timetal og andelen af elever, der forventes at modtage færre eller flere timer end minimumstimetallene i de enkelte fag/fagblokke for hhv. 1.-3. klasse, 4.-6. klasse og 7.-9. klasse i perioden 2009-2011.